

Роман Любарський. Статті

Виставки

Сюрреалізм кіровоградського Гойї: провокація чи заклик до відродження?

Багатослів'я, кажуть східні мудреці, далекий кордон нещирості. На відкритті чергової виставки своїх робіт Володимир Кир'янов був небагатослівним. І це зрозуміло: більше, ніж слова, про майстра розповідають його роботи. А їх цього разу у залах відділу мистецтв ОНБ ім. Чижевського виставлено понад 60.

Це вже третя за останні чверть віку експозиція творів кіровоградського художника у стінах обласної бібліотеки. Перша відбулася 1985 року, друга – 1996-го. Така співдружність свідчить, перш за все, про стійкий інтерес до його творчості як з боку працівників цього осередку культури, так і його відвідувачів. За перший тиждень виставки, а вона експонуватиметься впродовж двох місяців, тут побувало понад 300 прихильників цього виду мистецтва.

На будь-якій виставці графічні роботи Володимира Кир'янова завжди вирізняються з-поміж інших. Тому що мають оригінальний почерк, особливу стилістику. Вони пересипані гумором, іронією і гротеском. Коли їх концентрація набирає критичної маси (а це дуже помітно на цій виставці), такий художній «розчин» стає сатирою. Іноді – з апокаліптичним присмаком. І навіть не важливо, що певна їх частина – це не закінчені роботи, а ескізи. Важливіше те, який філософський підтекст вони несуть. Так, він не тішить уяву вдумливого глядача. Він бентежить, лякає, змушує замислитися.

Кожна фігура, кожна деталь, що витекли з підсвідомості автора, складаються у символічну картину світу. Точніше, антисвіту. Де фаготи, азазелли, бегемоти та їм подібні глузують над усім праведним і божественним. Де маленька людина заплутана тенетами і павутинням облуди, лукавства, хтивості, гордині, користолюбства. Де працюють подвійні стандарти. Де давно знецінені істина і добро, моральність і краса.

Матеріалізуючи таким чином свою творчу енергію, Володимир Кир'янов мовою образів веде художню боротьбу за визволення людини. Від духовного злидарства. Від підступного гріха. Від мертвотного егоїзму. Від соціального приниження, національних забобонів, обмеженості та невігластва. Це можна углядіти в таких роботах як «Долі», «Заклик», «Гоголь», «Пташиний грип», «Дотик», «Падіння Єрихона» та інших. Лише один малюнок в експозиції вибивається з ряду відвертого та напівзавуальованого «сюру» - «Нічний сніданок». Попри парадоксальну назву, це доволі лірична картинка, яку можна прочитати як романтичний любовний трикутник. Хоча в третій персоні угадується знову ж таки біблійний спокусник. Побачити її тут було великою несподіванкою. Але це наводить на роздум, що автору ніщо не чуже. Навіть традиційне відображення відомого сюжету.

На відкритті виставки відомий журналіст і мистецтвознавець Броніслав Куманський назвав Володимира Кир'янова «кіровоградський Гойя». Звичайно, то було сказано з посмішкою. Але ця гіпербола не на користь Кіровограда, якщо продовжити аналогію творів нашого графіка з «Капричос».

Роман Любарський.

**Професіонали
Адвокат «Резонансу»**

Ми зустрілися з Іриною Дейнекіною напередодні Нового року. Вона виглядала заклопотаною і трохи втомленою. Після бесіди запросила прийти 4 січня. В цей день в актовому залі педуніверситету зібралося чимало людей – представників різних поколінь студентського театру «Резонанс». Вони зійшлися й приїхали з усіх усюд, щоб вшанувати пам'ять свого батька, товариша, колеги, вчителя Валерія Дейнекіна. Цього дня заслуженому актору України, талановитому режисеру, беззмінному – протягом 30 років – керівникові народного молодіжного студентського театру «Резонанс» виповнилося 65 років.

Пам'ять про нього залишилася не тільки в сучасній назві театру – імені Валерія Дейнекіна, але й в багатьох виставах, що відновила Ірина Іллівна. Цього вечора ми побачили «Строкаті історії» з творів А.П. Чехова «Ювілей», «Канітель», «Три сестри», згадали «Кришталеву туфельку» та інші постановки. Багато теплих слів про В.Д. Дейнекіна сказали його колишні учні, колеги, товариші. Переоцінити творчу спадщину Валерія Дмитровича важко. Театр «Резонанс» - це лейтмотив і стрижень його яскравого життя. У театрі «великому» не всі, на жаль, розуміли його, не всім прийшлося за смаком його театральна культура. Він це відчував... Але ще більше – підтримку з боку дружини, яка була і першим слухачем, і першим критиком. В той час Ірина Дейнекіна залишалася в тіні. Сьогодні вона заслуговує на повне сяйво рампи.

Народилася Ірина Федотова в сім'ї викладачів. Батько – кандидат історичних наук, мати – спеціаліст з економічної географії. В 13 років разом з батьками переїхала зі Східного Сибіру в Україну, де все було цікаво, все в дивину. Проблема мовного кордону вирішилася досить швидко, Ірина хапала все на льоту. А ще й тому, що акторські здібності проявилися вже в ранньому віці. Напевно, не було такого жанру мистецтва, якого б Ірина не «скуштувала» б в дитинстві: і на пуантах стояла, і малювати вчилася, і музиці, і у драмгуртках займалася. До цього слід додати парашутний спорт, ковзани та лижі.

Серйозне захоплення театром почалося з відвідин народного театру ПК ім. Жовтня, де на той час вже грав Валерій Дейнекін. Але тоді знайомства не відбулося. Після закінчення середньої школи Ірина одразу поступила на філологічний факультет (відділення російської мови та літератури) Кіровоградського державного педінституту ім. Пушкіна. Саме тут їх звела сцена та навчання. Все було доволі просто і, в той же час, зворушливо. Особливих залищань не було, а ті, що були, вписувалися в спільну справу – «Резонанс». Театр і познайомив, і поєднав їх назавжди. Вони жили в ньому, як в рідному домі, і ставилися до цього серйозно і творчо. І завжди Ірина відстоювала перед вимогливим режисером братів-акторів. З тих пір її називають «адвокат "Резонансу"».

Валерій Дмитрович став першим вчителем, чоловіком та... опонентом. Коли сім'я збиралася за недільним столом, побутові розмови неодмінно переходили в русло театральних тем. І тут уже хтось із дітей зупиняв батьків ненав'язливим: «Ну-у, почалося!». Але вони знали ціну цим дискусіям, в них народжувалися нові ідеї, нове бачення театральних образів. Та цього було замало. Саме Ірина наполягла на тому, щоби Валерій поїхав до Москви поглиблювати свої знання та навички.

Дехто вважав Ірину Дейнекіну актрисою гострохарактерною. Та її сценічне життя довело, що актриса вона різнопланова. Про це свідчать ролі в «Медеї», в «Чотирьох допитах», в «Чумі обом родинам вашим», «Поставте хлопчику трійку» тощо. До кожної ролі, до кожного виходу на сцену вона ставиться прискіпливо. Над будь-якою Ірина Іллівна буде працювати і до, і після виходу вистави. Така вже в неї школа. Та найбільш вистраждана – роль Медеї, якою вона прагла донести до глядача ту дивовижну силу кохання, яка перемагає усе. Як сказала сама актриса: «Я відчувала цю роль шкірою».

Прикро, що як актриса вона зараз у творчому простоті. Добре, що в неї є «Резонанс», який тримає її у творчому тонусі. «Порівняно з акторами-аматорами минулих років нинішні, звичайно, інші, - відзначила Ірина Дейнекіна, - енергії у них доволі, але період «виколисування» триває довше. Можливо, тому, що бажання працювати самотужки і самовдосконалюватися на кілька порядків нижче. Ще не знаючи «театральних гамм», багато з них хочуть одразу отримати результат. І обов'язково – успіх!» Як справжній педагог Ірина Іллівна поступово прививає своїм учням не тільки ази професії, але й розуміння високої

театральної естетики, продовжуючи традиції, закладені Валерієм Дмитровичем. Її досвід режисера і актриси дозволяє робити це добре. Учні тягнуться до неї, ходять на заняття групами і по одинці.

Заслужена актриса України Ірина Іллівна Дейнекіна мріє грати, бажає грати. Її творчий потенціал до кінця ще не використано. Сподіваємося, найкраща її роль ще попереду.

В той вечір 4 січня вона вийшла на сцену останньою. Подякувала усім, хто був у залі. Підвела підсумок сказаному. Була лаконічною і стриманою. І напевно завдяки цьому зворушливо – по контрасту – пролунали з її вуст рядки Булата Окуджави:

Он переделать мир хотел,
чтоб был счастливым каждый,
а сам на ниточке висел:
ведь был солдат бумажный.
Он был бы рад — в огонь и в дым,
за вас погибнуть дважды,
но потешались вы над ним:
ведь был солдат бумажный.
Не доверяли вы ему
своих секретов важных,
а почему?
А потому,
что был солдат бумажный.
В огонь? Ну что ж, иди! Идешь?
И он шагнул однажды,
и там сгорел он ни за грош:
ведь был солдат бумажный.

Роман Любарський.

Глуха цивілізація, або Як почути «Флейту»

Цього разу чергова студія Юрія Любовича проходила у центральній залі художньо-меморіального музею О.О. Осьмьоркіна. Подивитися наживо роботу маестро і послухати хори композитора Юрія Фаліка на вірші Арсенія Тарковського та Олександра Блока прийшло близько 20 кіровоградців.

На початку, як годиться, Юрій Любович сказав кілька теплих слів на адресу названих авторів. Більшу увагу він приділив нашому талановитому земляку, поету-гуманісту, поету-філософу і, водночас, дивовижному лірику Арсенію Тарковському, зарахувавши до тих, чиї твори бентежать його душу та уяву. Так само, напевно, міркував і Юрій Фалік, обравши для написання хорів «Иванову иву», «Флейту», «Кольшется ива...», «Вот и лето прошло...». Які, безумовно, поєднані одними символами – вічними образами дерева і води, одним настроєм – ностальгією за тим, що збулося та не збулося, одним болем – болючою пам'яттю про тих, кого не можна повернути.

Як завжди прискіпливо працюючи чи то над поліфонічним, чи то над гармонійним малюнком кожного твору, досвідчений хормейстер дозволяв собі трохи міняти його. Зрозуміло, на користь хору, на користь якості звучання, відтіняючи найтремтливіші образи, найтонкіші почуття. Особливо це було помітно в роботі над «Ивановой ивой». А вінцем студій стала, безумовно, «Незнакомка» - найбільш досконалий та цікавий у знайденому рішенні хорівий твір. Присутні вкотре переконалися в тому, що маестро під час репетицій вносить в трактування кожного твору те, що не записано нотами, намагаючись передати

слухачам той майже містичний надтекстовий стан, ту надпартитуру музику, яка навіть не завжди має свій точний звуковий вираз.

Хор Любовича – унікальне явище на тлі культури Кіровоградщини, а його студії, зокрема, – в історії цього виду мистецтва. На жаль, саме «тло» не досить добре це розуміє. Інакше, ніж занепадом естетичних смаків та високих культурних запитів, я не можу пояснити таку кількість шанувальників у залі музею. Тим паче, що більшість творів тут лунали вперше і...востаннє. Вам, шановні представники української інтелігенції, щиро дарує своє мистецтво чудовий професійний колектив, а ви не те, щоби привести до цього живого джерела своїх вихованців – самі відвертаєтеся від нього. Можливо, вас відлякує російська мова, якою написані твори? Вам заважає духовна обмеженість? Ні, думаю, більш за все причина полягає не в цьому. Розкрити її нам допоможе інший приклад.

Холодним січневим ранком на станції метро Вашингтону розташувався чоловік і став грати на скрипці. Упродовж 45 хвилин він зіграв шість творів. За цей час, оскільки була година пік, повз нього пройшло кілька тисяч чоловік.

По закінченню трьох хвилин чоловік середнього віку звернув увагу на музиканта. Він уповільнив свій крок, зупинився на декілька митей і... поспішив далі. Через хвилину скрипаль отримав свій перший заробіток: жінка кинула гроші у футляр і без зупинки продовжила свій крок. Ще через декілька хвилин чоловік сперся ліктем на стіну і став слухати, але незабаром він поглянув на свій годинник і продовжив шлях.

Найбільша увага музикантові дісталася від трирічного хлопчика. Мама поспіхом вела його за собою, але хлопчик зупинився, аби подивитися на скрипаль. Мама потягнула трохи дужче, і хлопчик продовжив рух, постійно озираючись назад. Ця ситуація повторювалася і з кількома іншими дітьми. Усі без виключення батьки не дали їм затриматися й на хвилину.

За 45 хвилин гри тільки шестеро людей ненадовго зупинилися і послухали, ще 20, не зупиняючись, кинули гроші. Заробіток музиканта склав 32 \$. Ніхто з перехожих не знав, що скрипалем був Джошуа Белл – один з кращих музикантів у світі. Грав він найскладніші твори з будь-коли написаних, а інструментом слугувала скрипка Страдіварі вартістю 3,5 мільйона \$. За два дні перед виступом у метро, на його концерті у Бостоні, де середня вартість квитка складала 100 \$, був аншлаґ.

Гра Джошуа Белла в метро стала частиною соціального експерименту газети «Вашингтон пост» щодо сприйняття, смаку та пріоритетів людей. Після експерименту американські дослідники зіткнулися з такою проблемою: якщо ми не можемо знайти час на те, щоби ненадовго зупинитися і послухати кращі з будь-коли написаних музичних творів у виконанні одного з кращих музикантів планети; якщо темп сучасного життя настільки всепоглинувший, що ми стаємо сліпими й глухими до таких речей, то що ж ми тоді в собі втрачаємо і чого варта така цивілізація?

Роман Любарський.

Барви та пластика свята митців

7 вересня в обласному художньому музеї відкрилася виставка до Дня художника.

Цього дня у виставковій залі музею зібралися знавці живопису, члени НСПУ та їх шанувальники. Останні вкотре насолоджувалися усім розмаїттям стилів, напрямків та технік творчої палітри митців.

Знаменно, що саме образи художників відтворені в роботах заслуженого художника України Андрія Надеждіна, Фелікса Полонського, Юрія Вінтенка, Миколи Фірсова. Сучасний підхід в традиційних жанрах образотворчого мистецтва продемонстрував в своїх роботах голова обласної організації НСПУ Андрій Хворост. На виставці ви побачите і твори відомих майстрів портрету, пейзажу та натюрморту – Валерія Давидова, Володимира Плітіна, Віктора Перепічая, Олександра та Людмили Демиденків, які продовжують плідно працювати у реалістичному напрямку.

Декоративний підхід у живописі демонструють роботи Юрія Гончаренка, Ігоря Смичека, Ольги Коломієць, Володимира Остроухова. Графічне мистецтво представлено творами Володимира Кир'янова та Ольги Пунгіної. Скульптура – творами Віктора Самійленка та зразками медальєрного мистецтва В'ячеслава Попова. Мистецтво кераміки – творами родини Фірсових та Лариси Кулініч.

Багато привітань та теплих слів почули наші майстри від керівництва музею та представників влади. Зокрема директор департаменту культури, туризму та культурної спадщини Валентина Животовська зазначила: «У програмі книговидавання обласної ради минулого року була започаткована традиція видавати не лише книги, твори письменників, а й каталоги художників. Цього року є подання видати каталог Григорія Гнатюка. Кожного року ми будемо видавати каталог окремого митця, який представляє Кіровоградщину». Цьогоріч також митці матимуть можливість за кошти обласного бюджету потрапити на виставку в Одесу, де репрезентуватимуть творчі досягнення нашого краю.

Того ж дня у майстерні кропивницького скульптора, члена Національної Спільноти художників України, лауреата обласної премії у сфері образотворчого мистецтва та мистецтвознавства імені Олександра Осмьоркіна в номінації «Національна традиція» Віктора Френчка в рамках започаткованого художньо-меморіального музею О.Осмьоркіна мистецького проекту серії художніх виставок «В майстерні художника» пройшла презентація каталогу «Мовою пластики. Віктор Френчко про життя і мистецтво». Проект має на меті популяризацію творчості місцевих художників і передбачає влаштування персональних виставок та видання каталогів з мистецтвознавчими статтями про митців, їх роздумами про образотворче мистецтво та власну майстерню, репродукціями творів, які яскраво відображають творчі пошуки.

Під час заходу, попри несприятливу погоду, присутні з непідробним інтересом розглядали експозицію авторських фотоінсталяцій із серії «В майстерні скульптора» кропивницького фотографа, члена Національної Спільноти журналістів України Олександра Шулешка, який виступив одним з ініціаторів цієї культурно-мистецької акції.

Роман ЛЮБАРСЬКИЙ.

«П'ять пудів кохання» на терезах Євгена Курмана

Якщо наслідувати думку публіциста і критика Василя Розанова «Чехов, як жоден інший російський письменник, довів до віртуозності, до генія звичайне зображення звичайного життя», то, як на мене, «звичайне зображення» передбачає в його сценічному відображенні традиційні засоби реалістичного театру.

Не відмовляючись від них остаточно, у постановці чеховської «Чайки» головний режисер театру корифеїв Євген Курман пішов далі. Шляхом тонкого психологічного виконання, заснованого на розтінні внутрішнього «підтексту» кожної, навіть найменшої ролі.

З його дозволу я побував на кількох робочих репетиціях. І був насправді вражений. Це була талановита робота. Це був живий пошук нових відтінків та штрихів. У слові, у декораціях, у музичному та світловому супроводі. Це була магія! Вже на п'ятій хвилині репліки героїв починали приростати новими сенсами. І форма мізансцен і зсув звичних акцентів звільняли образи від нашарувань і оголювали саму суть – їх потаємні первісні риси, що перейшли у сучасне суспільство.

Емоційна насиченість акторського виконання, проникнення в суть характеру образу, мова актора, костюми, грим, манера триматися на сцені – все це було заново осмислено і пророблено режисером разом з виконавцями. Цьому сприяв і доволі непоганий переклад з російської київського драматурга і перекладача Катерини Демчук.

За словами Євгена Курмана, бажання поставити «Чайку» виникло давно. А далі треба було, щоб з'явився відповідний театр та ситуація, тобто відповідність характерів і типажів у акторів. «Треба, аби була Ніна, були Аркадіна і Тригорін, аби був Треплев, саме в моїй трактовці, - говорить Є.Курман. - Трактовка Треплева дуже різна у різних режисерів... Так, ми намагалися дуже уважно читати Антона Павловича, але, як на мене, здорова людина такий синонімічний ряд як «люди, леви, орли і куріпки» написати не може. Роль Треплева показує, як в мистецтво потрапляють люди, яким за своїм душевним складом там не місце. За своїми властивостями людської природи вони не в змозі цим займатися. Вони не в змозі тримати удар. Адже справжній художник знає, що перш за все його роботу піддаватимуть критиці».

Як відомо, «Чайка» А.П. Чехова – п'єса не проста для постановки. Про що вона, однозначної відповіді немає. На перший погляд, люди на сцені лише обідають, обмінюються якимись думками, а в цей час – за Чеховим – «складається їх щастя і розбиваються їх життя». На чому ж зацентрував свою увагу головний режисер кропивничан?

Євген Курман відповідає: «Врешті, мене в цьому матеріалі сьогодні хвилює складна філософська проблема. Ми робимо виставу про діалектичний конфлікт між мистецтвом і життям, коли життя намагається знищити мистецтво. А мистецтво в своїй основі, в своїй діяльності намагається видозмінити життя, зробити його кращим. В цій боротьбі, в цьому протиріччі руйнуються і складаються долі людей, які дотичні до мистецької діяльності. На скільки життя впливає на художника і робить його компромісним. На скільки мистецтво здатне змінити обивателя на краще. Ця п'єса ставить перед нами безліч складних філософських запитань».

Я душе тішуся акторами, їх віддачею, тим, як вони працюють над цим матеріалом, як вони намагаються все це освоїти та урізноманітнити. Тому що тут кожна дія не схожа на попередню. Наприклад, той шлях, який проходить Ніна Зарічна, дуже динамічний. Першу дію вона починає як трохи неотесана провінційна дівчина, а закінчує видатною актрисою – шляхетною, жертвовною, зі зламаною долею.

Театр – це все одно кафедра. Окрім того, що він сьогодні несе ще й реабілітаційну функцію, аби дарувати позитивні емоції людям, треба пам'ятати, що людина тому і людина, що вона здатна на осмислення, на рефлексію, на душевне переживання, що вона має здатність думати про майбутнє. А ця п'єса... вона примушує все це робити. Кожен, хто прийде і буде її дивитися, гадаю, відчує такий новий, можливо, незвичний сьогодні, рід переживання. Ця п'єса – вона бездонна. Це – цілий космос!».

Валерій Ланецький, виконавець ролі Треплева: «Насамперед, це дуже цікава роль, хоча й трохи не властива мені. За задумом режисера, мені потрібно зробити акцент на його характері, на його безпорадності. Тому я все ще працюю над тим, які його характеристики треба виділити. Треплев – це людина, яка постійно знаходиться на якомусь нерві. Це людина закомплексована, зажата, як всередині, так і зовнішньо. Тому іде робота і над психічним станом, і над фізичним. Ця робота дає мені нові акторські навички, новий досвід переживання і перевтілення. Робота Євгена Васильовича Курмана – це інше бачення Чехова. Він поставив вимогу зробити «Чайку» не такою, якою ми звикли її бачити. До того ж автор попередив нас, що це комедія. І хочеш, не хочеш, треба крутитися навколо цього».

Олеся Бушмакіна, виконавиця ролі Зарічної: «Моя робота над роллю проходить під чутливим керівництвом Євгена Васильовича. А почалася вона з розбору тексту і його підтексту, який мав зазвучати,

як партитура. Ми вигадували передісторію цього персонажу, ділилися думками, як показати трансформацію її характеру, як вибудувати мізансцени. Адже характер Ніни Зарічної дуже динамічно змінюється. Якщо на початку п'єси це наївна, романтична, захоплена дівчина, котра вважає, що вона розуміє, що таке кохання і начебто закохана у Костю Треплева, то потім до неї приходять справжнє почуття і у фіналі це зовсім інша жінка – більш серйозна, навіть скептична. Вона зрозуміла: «Головне – не слава, не блиск, не те, про що я мріяла, а вміння терпіти, вміння нести свій хрест. Я вірую, мені не так боляче, коли я думаю про своє покликання, то не боюся життя».

Заслужена артистка України Галина Романюк, виконавиця ролі Аркадіної: «Коли Чехов у листі до брата писав, що приступив до написання нової п'єси, то визначив її так: “комедія, багато розмов про літературу, п'ять пудів кохання”. Це ми і намагаємося показати у виставі у широкому сенсі. У вузькому ж: чим живе художник, митець, до яких себе відносить і Аркадіна. А звідки йому брати ті хвилювання, ті переживання, ті ідеї? Мені здається, що основою для цього є внутрішній світ. А що таке внутрішній світ: це те, чим ми живемо щодня, чи те, що відкладається у нас в пам'яті, або те, що закладене матінкою природою? Просто не відповіси. Це, напевно, великий-великий духовно-інтелектуальний простір.

Євген Курман – дуже сучасна людина. Він іде вперед. Він у пошуку. Йому це цікаво. Зрештою, ми теж цим переймаємося. Йдемо за ним. Працюємо однією командою, аби якнайліпше втілити його бачення. Приступивши до роботи над роллю, я передивилася багато сценічних версій п'єси «Чайка». Вони абсолютно різні. Це залежить, зрештою, від кожного з нас. Хто б за неї брався, кожен має інакший рецепт щастя. У моєї героїні дуже... не то, щоби суєтне, але наповнене різними колізіями життя. Попри деякий комізм, воно трагічне, нещасливе, думала я. Та сьогодні я б сказала навпаки: вона щаслива.

Чому? «Я працюю, я відчуваю, я завжди в клопотах», - так відповідає Аркадіна. Звичайно, можна говорити, що вона дуже егоїстична, дуже ексцентрична. Але нею керує любов. Це не тільки любов до її професії, любов до сина. Тут треба йти від внутрішнього до зовнішнього. Вона себе поважає. І має на це право. Тому що багато пережила (згадайте драматичні відносини з Дорном) і знає ціну перебування у мистецтві. Це сильна жінка. Вона здатна вести за собою і подати руку допомоги. Це щодо Тригоріна, їх творчого альянсу. Гадаю, вони достойні особистості. Достойні того, щоб бути поруч, допомагати один одному. Щодо Ніни Зарічної, мені здається, вона повторює долю Аркадіної.

Олексій Дорошев, виконавець ролі Дорна: «Про Чехова можна говорити багато, ще більше можна сперечатися щодо його п'єс. Певно, у кожного є свій Чехов. І це тому, що його твори мають таку властивість як політематичність. Чехов – це особистість, яка започаткувала театр абсурду.

В будь-якій театральній-драматичній конструкції є дві позиції, вони стикаються у конфлікті. У Чехова ж кожен персонаж – підранок, він носить свою проблематику. І до його проблематики нікому немає діла. Люди начебто говорять на різних мовах. Вони не чують, не розуміють і не бажають розуміти один одного. Це і є театр абсурду. Звідси виникли Бекет, Іонеску та інші.

Коли читаєш «Чайку», дуже важко вирізнити якусь одну нить. Коли я прочитав цю п'єсу, виникло відчуття, що тут за своїми орбітами літають атоми егоцентризму. Кожен має свою енергію, котра ось-ось може вибухнути. Але цей емоційний стан нікого не хвилює. Усі носяться зі своїм болем, та він нікому не потрібен. Тому виникає питання: а що буде з таким суспільством, коли ми не бачимо, не чуємо одне одного?

Євген Васильович робить у виставі мізансцену дзеркала. Вона дуже точна і дуже сильна. Адже молоде покоління, яке тільки формується, повністю віддзеркалює ті ж риси, ті ж моральні засади, які має старе. Ці два покоління показують, що історія іде по колу. Відтак виникають філософські роздуми: хто ми, для чого живемо на світі і що робити?

Чехов розчинявся у кожному персонажі. Дорн теж одна з його іпостасей, теж його погляд на людину. Він дивиться на людину, як на недосконалу сутність. Дорн, звичайно, і сам недосконалий. Все життя він сибаритствував, жив для свого задоволення. Та приходять той час, коли постає питання, а навіщо, для чого ти жив. І коли він осмислює своє життя, виявляється: воно нікому не потрібне. Таке життя, яким він

жив, воно пuste. Немає родини, немає улюбленої роботи, і він нікому не потрібен. Єдине, що лишається, це страх смерті...

В драматургічному плані Чехов поламав усі структури. Саме цим він вніс абсурдизм в постановку питання, в побудову п'єси. «Чайка» - це і драма, і комедія, і просто сцени з життя. Життю притаманне бути і смішним, і трагічним. Напевно, комедія в тому, як автор, посміхаючись, дивиться на людей – які ж ви недосконалі... Але дуже важливо, що Чехов любить цих людей. Усі свої персонажі він любить, як своїх дітей. Так само і Дорн у тракторці Євгена Курмана любить своїх дітей (Ніну, Треплева), може переживати за них, але не може доторкнутися. Чим же все закінчується? На фоні гри в лото людина застрелилася. Усі розуміють, що відбулося. Але їх внутрішній егоцентризм не приймає цей факт. Страшна річ...

Та нехай глядач сам обирає, над чим плакати і над чим сміятися.

Маючи оригінальне образне мислення, наш режисер так повертає цей сюжет, набагато його загостривши, що він, дуже сподіваюся, буде цікавим як театралам з вишуканим смаком, так і непідготовленому глядачеві».

Побувавши на репетиціях, можу засвідчити: захоплюючий сюжет, що динамічно розвивається протягом двох дій, у поєднанні з глибиною чеховських образів захоплює настільки, що нікого не залишить байдужим.

Роман ЛЮБАРСЬКИЙ.

«Тринди-бринди» почалися у сьомому класі

Минулого тижня у краєзнавчому відділі ОУНБ ім. Д. Чижевського відбулася творча зустріч з письменником-земляком Василем Мошуренком.

Василь Петрович народився і виріс у селі Розумівка Олександрівського району. Здобув дві вищі освіти – має фах філолога та історика. Понад тридцять років віддав педагогічній справі. Школа у Великій Чечеліївці, яку він тривалий час очолював, була однією з найкращих в районі.

Колись він поставив собі засторогу: «Василю, за тебе буде соромно Чехову, Єсеніну, Буніну, Василю Макаровичу Шукшину, Григіру Тютюннику...». Пройшли роки... Після інтриг, маніпуляцій, тиску з боку регіональної влади і, нарешті, звільнення з посади директора успішної школи Василь Мошуренко знову взявся за перо. І коли його твори почали публікуватися, виявилось, що це перо опинилося в руках майстра. Нині він входить у трійку найкращих сучасних новелістів України.

На зустрічі письменник довірливо відкрив багато деталей своєї біографії. Це була відверта і щира розповідь, яка перемежалася читанням віршів та прози, виконанням власних пісень під гітару. Василь Мошуренко на сьогодні має у творчому багажі кілька виданих книжок. «А писати якісь “тринди-бринди” почав із сьомого класу. Була заповітна мрія: щоб мене надрукувала районна газета. Не надрукувала... А учора телефонує редактор і питає, чи можна помістити мою новелу у найближчому номері. Чого ж не можна?.. Мрії збуваються!», - жартує письменник.

Як відомо, його книга новел «Шедеври» номінувалася на обласну літературну премію імені Євгена Маланюка. І це не якась прихована інтрига, не спекуляція словом, якщо розглядати назву. В ній правдиві, часом суворі, але й щемливі розповіді про дітей та дорослих. Це насправді художня книга. Якщо представники київської громади письменників вважають, що Василь Мошуренко у своїй прозі вирішує

соціалістичними утвореннями, де релігійні потреби носили більше формальний характер. Отже подружжя Борозовських тепер навіть не може точно пригадати, чи були вони у рабина.

Інтрига набирає обертів, тому що Роберт (за спиною якого нам постійно ввижається його владна мама) майже щодня бентежить Березовських вимогою надати їхню ктубу. Адже вже запрошені гості й орендована весільна зала!

Якщо свідоцтво дійсно загубилося, батькам доведеться заново реєструвати свій шлюб. Проте Шифра (актриса Інна Дорошенко) несподівано прорікає: «Мені треба подумати»... Образ цієї жінки – втілення нелегкої жіночої долі, незмінної споконвіку і до наших днів, незалежно від країни помешкання. Європейка за народженням, довго живучі в Ізраїлі, Шифра стала майже східною жінкою. Тобто жінкою, повністю відданою родині, дому. А її чоловік (актор Олексій Дорошев) поводить себе, наче східний владика. Про це свідчить навіть його ім'я: «Елімелех» означає «цар від Бога». Його квартира – його царство. У хаті усе повинно бути, як він скаже. При ньому усі домашні повинні стояти «струнко», а вказівки мають виконуватися негайно.

Ні, не все так лінійно й просто, шановний глядачу. На нинішнього Елі Бен Цура можна подивитися й з іншого боку. Колись після важкої роботи в кібуці він – мужній, красивий, романтичний – прискакав на коні на перше побачення. А дорогою ще й фіалок нарвав. Таке не можна забути... Просто тепер, живучі у Тель-Авіві, він загордився, що всі навколо вважають його «балабайтом» – хазяїном власної сантехнічної контори. Однак усе в нім видає того пролетаря-кібуцника, який щонайменше 20 років, окрім труб, ні з чим справу не мав. Та Ефраїм Кішон – драматург поетичний. Це позначилося і на образі Елімелеха. Він водопровідник-поет. Він намагається грати, послуговуючись словами Маяковського, ноктюрн «на флейтах водосточних труб». Недарма Аяла каже про нього: «Тато в глибині душі дуже добра людина».

Так, певно, вважає і Шифра. Попри те, що з перебігом монотонних років шлюб кудись подівалися любов, романтика, ніжність. Зважаючи саме на це, вона перестає бути покірною: «А знаєш, коли я тебе кохаю? Коли тебе немає вдома!». Так вона позначає свій протест. До того ж не поспішає оновити шлюбний контракт, інтригуючи цим і чоловіка, і доньку з нареченим, і відповідно глядача. Побачивши, як активно залицяється до чоловіка сусідка Яфа Біренбойм (актриса Надія Мартовська), Шифра навіть збирається піти. При цьому висловлює парадоксальну, але очевидно знайому багатьом жінкам, думку: «Немає більшого нещастя, ніж хороший чоловік!»

Паралельно з цим енергійно розвивається лінія стосунків між Аялою та Робертом. Точніше, вона ламається і утворює новий любовний трикутник. Бо на сцені з'являється новий персонаж – молодий кібуцник Букі (актор Ілля Литвиненко), який моментально закохується в доньку Борозовських. І він явно виграє поруч із занудним нареченим. На його боці й Елімелех, адже той допомагає у пошуках ктуби. А пікіровка між Букі та Аялою показує, що він не якийсь собі нахабко, а знавець творів з філософії та психології, які читає латиною (це, безумовно, гумор, який дозволив собі Кішон). Таким чином назріває маленький вибух, тобто розв'язка.

Шлюбний контракт нарешті знайдено (де саме – секрет для майбутніх глядачів). Елі Бен Цур знову зізнається в коханні дружині, а Шифра вибачає свого чоловіка, в якому поєднуються чесність і егоцентризм, порядність і деспотизм, якості великої дитини і маленького Наполеона. Тобто у фіналі на сцені панує любов.

Цією історією автор, тонкий психолог і сатирик, запропонував нам задуматися над тим, що важливіше – людина або документ, а також нагадав, що кохання – дуже тонка матерія, а зберегти його і пронести крізь роки – велика праця.

Роман ЛЮБАРСЬКИЙ.

Олексій Кононенко: «Вся Україна нині – Кайдашева сім'я!»

РРР

27 квітня у рамках третього книжкового фестивалю «Весняний книговир» в науковій бібліотеці Центральноукраїнського державного педагогічного університету відбулася творча зустріч з письменником Олексієм Кононенком.

Переднє слово про нього сказав професор, доктор філологічних наук Григорій Клочек.

Нагадаємо, що нинішній начальник управління видавничої справи і преси Держкомтелерадіо, відомий поет-пісняр, перекладач, лауреат міжнародної премії імені Махтумкулі, дослідник слов'янської міфології Олексій Кононенко родом з села Роздолля Компаніївського району. Саме там почалася його літературна кар'єра, коли у районній газеті надрукували перший вірш юного десятикласника «Край широкого лану...». Потім було навчання на російському відділенні філологічного факультету КДПУ імені Пушкіна, вчительські будні на батьківщині Юрія Яновського у селі Нечаєвка, робота в комсомолі, в міністерстві освіти та в газеті «Дзеркало тижня».

Про це штрих-пунктирно, але яскраво розповів студентам філологічного факультету герой зустрічі, автор понад 50 книг. Зокрема він сказав таке: «Багато книг у мене вийшло. Я в тому не винен. Тому що принцип мій: не видавати книги за свої кошти. Багато є замовлень... Мені інколи кажуть: “Як тебе позиціонувати? У тебе є дитячі книжки, є повість, є вірші, є переклади”. Я не знаю... Мені цікаво працювати у різних жанрах. Писати – цікаво! Писати – це труд, це дійсно важке завдання. Ви, можливо, читали Маяковського: “Поэзия – та же добыча радия. В грамм добыча, в год труды. Изводишь единого слова ради тысячи тонн словесной руды”».

Є речі, до яких доходиш свідомо. По-перше, ти мусиш знайти відповідне слово. По-друге, скоротити, відрізати все, що є зайве, що обтяжує текст. Ти мусиш відмовитись від чогось, народженого тобою. А коли ти зупиняєшся, маєш примусити себе, щоб працювати далі».

Також Олексій Кононенко розповів присутнім про свою, віршовану, версію казок Івана Франка з книжки «Коли ще звірі говорили», про книгу для дітей «Перун та всі інші», про переклад казок улюбленого Олександра Пушкіна, про повісті «для жіночої сумочки» «Безхатько» і «Нелюб» та прочитав кілька віршів з останньої.

Більш детально він зупинився на книзі, над якою працював разом з відомим художником, лауреатом Шевченківської премії Костем Лавровим. «Сага про Кайдашів» - поетичне перекладення невмирущого твору Нечуя-Левицького, зроблене в стилі «Енеїди» Котляревського. Чому він до нього звернувся, письменник пояснив таким чином: «Тому що Нечуй-Левицький для мене найперший майстер слова в прозі. Тому що його «Кайдашева сім'я» лежить на моєму столі. Тому що люблю неперевершені ритми і рими «Енеїди» Котляревського. Тому що мого Кайдаша побачив, відчув і намалював прекрасний український художник Кость Лавров. Тому що цього ніхто не робив. Тому що подивився навсібіч, а вся Україна нині – «Кайдашева сім'я». Тому що, врешті-решт, бажання написати було сильнішим від лінії».

Прослухавши одну з глав цього твору у виконанні автора, одразу розумієш, що його спіткав великий творчий успіх. Мова твору соковита, образи – колоритні, рельєфні, впізнанні, а поетичні ритми надають йому ще більшої динаміки та експресії.

Наостанок Олексій Кононенко наголосив на співпраці з кропивницьким видавництвом «Імекс-ЛТД», в якому не так давно вийшла книга «І розкряну душу рятує душа», де зібрано його поезію – і співану, і неспівану, а також відповів на поставлені запитання. Наведемо одну з відповідей: «...Непрофесіоналізм спостерігається скрізь, і у владних структурах. Тому вчитися треба самому. Викладач напрямом дасть,

Отже, Тетяна мала йти працювати на швейну фабрику. Але, як-то кажуть, Господь усе бачить, Він все розставив по своїх місцях. На той час читець (артист розмовного жанру) обласної філармонії був призваний до лав РА. Тетяна пішла до філармонії, прочитала свій репертуар, підготовлений до вступу в інститут, і почала працювати в цьому популярному закладі культури. Рік виступала у ролі ведучої (конферансьє), об'їздивши з концертною бригадою за будь-якої погоди майже усю область.

За таку самовідданість вищу кваліфікацію комісія їй не присудила. Чому? Через відсутність освіти. Але на це не звернули уваги на обласному телебаченні, яке на той час (1962 – 1963 рр.) тільки-тільки починало свою діяльність. «Першим режисером був Леонід Демешко, а першим диктором – Людмила Ляхова, котра почала працювати помрежем, а я диктором, - згадує Тетяна Йосипівна. – Нині важко повірити, але тоді не було ніякої звукозаписувальної апаратури, усі передачі йшли у прямому ефірі. Камери у студії були величезні, неповороткі, приміщення маленьке, софіти дуже швидко його розжарювали так, що взимку було спекотно, а влітку просто нестерпно, як у парній. Та попри всі труднощі, Володимир Подольський, який після смерті Л. Демешка став режисером телестудії, примудрявся випускати в ефір вистави Калінінського драмтеатру, що приїхав до нас на гастролі. Білою заздрістю я заздрила його молодим акторам, тому що на базі їхнього театру була школа-студія МХАТ. Боже, як мені хотілося в театр!».

Мрія здійснилася того ж 1963 року.

Хоча кількість вступників на акторсько-режисерський курс інституту Карпенка-Карого складала майже 100 осіб на одне місце, Тетяна пройшла іспити з успіхом. Під керівництвом талановитого актора і режисера, професора і ректора цього вишу Івана Чабаненка вона так само успішно закінчила Київський інститут театрального мистецтва. Тоді їй запропонували роботу на вибір або в Херсонському, або в Запорізькому театрі. Але вона відмовилася і взяла направлення у Кіровоград.

Не одразу, але згодом їй дали роль Наталки у п'єсі О. Коломійця «Горлиця». Дебют відбувся 23 березня 1969 року. Через рік на переддипломну практику до театру корифеїв приїхав режисер Борис Міланкін. Для постановки він обрав п'єсу М. Байджієва «Дуель», де діють три персонажі: двоє чоловіків та одна жінка, яка є центральною героїнею. Головний режисер Іван Казнадій, звісно, віддає цю роль своїй дружині Світлані Мартиновій, а постановник ставить Тетяну Корнієць «у паралель». «Усі репетиції віддають основній виконавиці, а я сиджу в залі та дивлюся. Це рівнозначно тому, щоби вчитися грати на фортепіано, глядячи, як хтось грає. Тому ми з Борисом репетирували у нас вдома», - так згадує про це у своїй книзі Тетяна Корнієць. Завдяки своїй настійливості цю роль вона таки зіграла. І мала успіх і підтримку з боку старших колег. Але за це була виключена з плану роботи на наступний сезон. Аби не загострювати незримий, але усім зрозумілий конфлікт, Тетяна Йосипівна пише заяву на звільнення, яку без жодних вагань підписує головний режисер.

Таким чином доля на тривалий час поєднала її з народним театром ПК ім. Жовтня заводу «Червона зірка». З книги «Що було – то було»: «Палац Жовтня розташовувався у приміщенні, де у свій час працював театр російської драми, знайомий мені з дитинства. Від цього театру мені нібито у спадок дісталися чудові майстри своєї справи: зав постановочною частиною Юрій Жулін, костюмер Єлизавета Компанієць, робітник сцени, колишній актор балету Валентин Зверженецький, а художником був головний художник театру ім. М.Л. Кропивницького Василь Єременко. З такою потужною підтримкою мені нічого не було страшно. І я замахнулася на трагедію Лесі Українки “Кассандра”».

Після цієї постановки Тетяна Йосипівна зробила ще десять вистав, які принесли учасникам народного театру не тільки визнання та перемоги у різного рівня фестивалях – робота в них дала головне: залюбленість у театр. Цю любов передала, сформувала, прищепила їм режисер народного театру Тетяна Корнієць.

А потім обставини склалися так, що вона була змушена залишити цей колектив і чотири роки перебувати разом з чоловіком в Афганістані, працюючи і у військовій частині, і в афганській школі-інтернаті «Ватан».

Після повернення до рідного міста Тетяна Корнієць очолила народний театр БК ім. Калініна заводу «Гідросила», де здійснила постановку оперети І. Кальмана «Фіалка Монмартру». Пізніше (про це вона розповідає у сьомій частині книги під назвою «Бувають у житті дива») «архітектор народних театрів», як її назвала подруга і колега Жанна Олійниченко, була запрошена до народного театру «Тхія» («Відродження»), який утворився при міській асоціації єврейської культури. Тут у 2001 – 2002 роках вона робить інсценізації за творами Шолом-Алейхема «Зачаклований швець» та І.Бабея «Біндюжник і Король».

Книжка «Що було – то було» видана у Центрально-Українському видавництві, редактор – Станіслав Янчуков. Вона має багатий ілюстративний матеріал: програмки, фотографії, рецензії. А закінчується такими словами: «Багатьох з тих, з ким мені довелося працювати у театрі ім. Кропивницького, в ПК ім. Жовтня, в опереті БК ім. Калініна та в єврейському театрі «Тхія», вже немає з нами. Світла їм пам'ять. Я пам'ятаю їх усіх і щиро вдячна їм за роки спільної роботи, за їх любов і відданість мистецтву, за їх талант і безкорисливість».

Впевнений, спогади Тетяни Корнієць – безцінний матеріал для красзнавців, мистецтвознавців – усіх, хто цікавиться історією українського театру, хто має потяг до театральних професій.

Роман ЛЮБАРСЬКИЙ

Що пропонують наші церетельнюки, або Хто поспішить, той людей насмішить

Як повідомило читачів 24 липня Інтернет-видання «Україна-Центр», «у Кропивницькому завершився конкурс на проект пам'ятника, який планують встановити на площі Героїв Майдану».

Одразу ж зауважу колегам з «УЦ»: завершився не конкурс, а термін подання проектів, і не «пам'ятника», а «пам'ятного знаку», що має з'явитися на центральному майдані обласного центру. На жаль, схоже, умови конкурсу не читали уважно ані місцеві журналісти, ані учасники того ж конкурсу. І не дивно. Адже дістатися до «Положення про конкурс» доволі важко, бо лежить воно у надрах сайту kr-rada.gov.ua і на поверхню не проситься. Та коли починаєш вчитуватися в його розділи, знаходиш багато корисного і цікавого для роздумів.

Ось, наприклад: 2.1. Положення про Конкурс та його умови оприлюднюються у засобах масової інформації, на офіційній веб-сторінці Кіровоградської міської ради, в соціальних мережах.

Про сайт міськради вже зрозуміло. Тепер скажіть, шановні організатори, в якій газеті та в яких Інтернет-мережах це було викладено? А ще поясніть, як виходячи з цього участь у конкурсі могли взяти іноземні фахівці, студенти закордонних навчальних закладів, а також дипломовані професійні архітектори, дизайнери, художники, скульптори та студенти архітектурних та художніх навчальних закладів України, що проголошується пунктами 2.2 та 2.3. В які виші та творчі колективи було надіслано оголошення про конкурс та положення про нього? Отже, зазначені пункти чистої води формальність! Як кажуть, трішечки є, та тільки для себе тримаємо...

Ознайомившись з інтернет-джерел із запропонованими проектами і навіть не читаючи оцінки й коментарі прискіпливих кропивничан та непересічних всезнайонок, вкотре подумав про те, що знову якась близька до влади група чи людина хоче привести до «годівниці» свою «темну конячку». І це не можна скидати з рахівниці. Адже саме за таким принципом проходило у місті встановлення попередніх пам'ятників.

Отже в контексті конкурсу треба розглядати комплекс обставин і причин, що можуть вплинути на рішення журі та спрацювати не на користь вигляду міста. Перша причина: вже майже усталена звичка робити все поспіхом, нашвидкуруч. Згадаймо, ще в лютому заступник міського голови Олександр Грабенко на засіданні комісії з цього приводу відзначив, що конкурс треба провести до кінця березня, а «пам'ятник» встановити до кінця червня. Насправді ж рішення про організацію конкурсу виконкомом міськради було прийнято 11 квітня, а прийом проектів тривав з 20 квітня по 19 липня. Вдивіться уважно у ці дати. Вам не здається, що це надто стислі строки для серйозної роботи – як організаційної, так і безпосередньо творчої? Для порівняння: в Полтаві подібний конкурс розпочали восени 2015 року, проекти приймали з 6 по 19 вересня 2016-го, а результати оголосили 1 листопада того ж року. Причому це був вже третій для полтавчан «захід на посадку», перші дві спроби провести конкурс «Територія Майдану» були невдалими.

Враховуючи досвід полтавчан, вчитаємося далі в пункти Положення: 1.2.1. Запропонувати пропозицію пам'ятного знака/композиції, присвяченої Героям Майдану (...). Звернемо увагу не на тавтологію, а на те, як визначена форма: «пам'ятний знак/композиція». Нечітке визначення одразу дає неоднозначне сприйняття і тлумачення цього положення. Чи не тому й з'явилися такі «величні» проекти наших черетельнюків.

1.2.3. В складі проектних пропозицій запропонувати схему благоустрою території. При цьому передбачити можливість обслуговування композиції, підтримання благоустрою у належному стані. Як би я трактував цей і попередній пункти Положення? Як комплексне вирішення дизайну та благоустрою центрального майдану міста.

Та ось як коментує перебіг подій навколо конкурсу секретар журі, головний спеціаліст відділу планування та містобудівного кадастру управління містобудування та архітектури Ірина Жарова: «На чисельних нарадах обговорювалося, чи треба проводити реконструкцію площі, і активістами було прийнято рішення: не треба, давайте одразу ставити пам'ятник. Багато разів намагалися визначити місце, чи варто встановлювати його саме в центрі площі чи перенести ближче до вулиці Віктора Чміленка. Коли збиралися на останню, четверту, нараду, активісти взагалі відійшли від цієї теми. Причому було чітко сказано, що це не пам'ятник, а пам'ятний знак, або ж композиція. Тобто ми не мали на увазі великих розмірів, а дещо камерне».

На моє запитання, хто ініціював таку пропозицію, щоб все було «скромненько», пані Жарова відповіла: «Архітектурна спільнота. В принципі це було підтримано і активістами. Усі погодилися з цією думкою. Але її можливо неправильно зрозуміли виконавці. Не було зазначено, що це має бути саме пам'ятник, що він має бути розташований саме по центру. Усім дали пам'ятник... пам'ятний знак... ми увесь час плутаємося з цими термінами, під основу. Ми дали кожному виконавцю під основу. І в жодного на схемі не було зазначено, що він має бути замість колишнього пам'ятника Кірова».

Знову дивлюсь на запропоновані проекти і думаю: це, певно, Матвій Генрихович Манізер зіграв з ними злий жарт, захопивши своєю домінантою, що нині нагадує фалічний символ в стилі кубістів.

Знову питаю, чому зупинилися на тому варіанті, щоб не було комплексного вирішення, щоб був лише пам'ятний знак. Відповідь: «Тому що активісти відмовилися. Тому що це буде зроблено за кошти волонтерів, вони не розраховували на таку суму, що необхідна для реконструкції площі. Тому було вирішено спочатку встановити пам'ятник. Було оговорено, що... може частина грошей буде виділятися, але я цю тему не чіпаю, тому що вона не обговорювалася. Увесь час звучало, що волонтери поспішають побачити нарешті цей проект, аби визначитися з сумою, щоб вони знали, скільки треба назбирати. Сума не обговорювалася і не обговорювалася можливість співфінансування. На початку головною була ідея».

Дивно, що народні обранці ні на рівні міської, ні на рівні обласної ради не замислилися над питанням співфінансування для реалізації найкращого проекту, що мав би на віки вписатися в абрис міста.

Тепер наведу думку тих, хто виступив носіями ідеї, тобто громадських активістів, і просто пересічних мешканців міста.

Олена Степанок: «Парадокс в тому, що мене жодного разу не запрошували на якісь наради чи збори. Думаю, це був не зовсім відкритий конкурс. І те, що я побачила в соціальній мережі, мене зовсім не влаштовує. Вважаю, що потрібно повторно оголосити конкурс, бо те, з чим я ознайомила, не відповідає ні значенню, ні духу поставленої теми і не має комплексного рішення».

Оксана Червона: «Представлені проекти це просто жах. Вони не відповідають сучасним художньо-естетичним вимогам і не передають в образах чи в символіці сутність подій Революції Гідності. Наші архітектори у своїх підходах відстають років на 30. Це більше схоже на увічнення жертв Чорнобиля. Гадаю, варто було б відтермінувати проведення цього конкурсу».

Олена Бринза: ««Це як з муралом, місця крутезні – ідеї скупі, я б залучила до цього худшколу та мистецький факультет, впевнена там щось круте відшукали б точно!».

Сергій Дорогань: ««Гірше не придумати. Ніхто не наважиться запропонувати назвати іменем Героїв Майдану іншу площу, наприклад, Дружби народів. І там можна поставити гарний пам'ятний знак. Це також центр міста. На центральній площі найкраще зробити гарний фонтан. Можна світломузичний. А площу назвати майдан Волі».

Отже, в наведених висловлюваннях ми бачимо певне протиріччя між тим, що зазначила пані Жарова і тим, чого прагнуть громадські активісти. Продовжимо її цитату: «Я не знаю, для чого пишуть в Інтернеті. Я читала і мені не зрозуміло, чому так багато бруду. Знаєте, обговорювати можна багатьох людей. Зробити щось значно важче. Ці люди дійсно дипломовані спеціалісти, заслужені художники і заслужені скульптори України. Можливо, це їх бачення. Можливо, вони чогось недоусвідомили. Хоча ми кожному надсилали схему, і там не було хрестиком позначено ставити саме в цьому місці. Але вони побачили саме так. До речі, двоє з них зазначили, що треба робити саме комплексне рішення, і один з них показав реконструкцію будівлі облдерж. Так вони побачили. Причому, не було жодного учасника громадського активіста, котрий би побачив... нехай навіть лівою ногою, без різниці. Головне – сама ідея. Жодного студента, жодного архітектора зі Співки архітекторів. Не знаю чи варто подовжувати конкурс. Це не так просто, як вам здається. Положення затверджено сесією, і рішення про подовження має приймати лише вона».

На разі бачимо, як вкотре в рішення такого важливого для міста питання закладається помилка. І, на жаль, не одна...

Чи подолають протистояння ці дві сили, покаже час. Але дуже хочеться, аби вони дійшли консенсусу. Та поки що головним лейтмотивом спеціалістів-чиновників є такий: «Нас квапили активісти!».

Свою думку з цього приводу висловив також колишній головний архітектор міста Григорій Литвин: «Необхідно було б розпочинати з концептуального проекту вирішення простору площі, а потім вже переходити до деталей, а в нас все навпаки. (...) Варто звернутись хоча б до досвіду інших міст, наприклад, Полтави».

Впевнений, з ним погодиться абсолютна більшість тих, кому не байдуже, яким стане центральний майдан обласного центру, як увічнити пам'ять усіх, хто загинув за незалежність країни.

Роман ЛЮБАРСЬКИЙ

Інтимна лірика? Відмовити!

Ніколи у жодної влади я не просив ні квартир, ні посад, ні будь-яких преференцій.

Лише цього року наважився подати на розгляд комісії при ОДА рукопис невеличкої книжечки віршів, аби отримати на її видання державне фінансування. Згідно з вимогами приніс і віддав пану Ю. Солтику всі необхідні «папери»: текст книги, дві рецензії від інших майстрів слова та калькуляцію майбутньої книжки, яка, за розрахунками видавця В. Лисенка, потягла аж чотири з половиною тисячі гивень.

Півроку чекав, поки комісія нарешті винесе свій вердикт. І ось тиждень тому почув від пана Ю. Солтика: «Вам відмовили через те, що у вас там інтимна лірика». Оскільки розмовляли ми по телефону, він не міг бачити у цей момент вираз мого обличчя. От-от! Ті, хто мене добре розуміють, подивляться просто зараз у дзеркало. Гадаю, на ваших обличчях теж пробіжить уся гамма почуттів...

Так, потім можна довго сміятися. Бо такого формулювання навіть Чехов би не вигадав. А от наші літературні «комісари» винайшли! Їм, певно, невтямки, що спілкування з Музою Поезії завжди було справою інтимною.

Посміялися? А тепер будемо аналізувати.

По-перше, книжка, яку я назвав «Вертоград багатоцвітний», має три розділи. І лише один з них представляє дійсно інтимну лірику. У першому міститься лірика філософського і громадянського звучання; у третьому – переклади, тексти яких теж переважно не інтимні.

По-друге, з цього виходить, що книжечку цю ніхто не відкривав і вона даремно пролежала півроку.

По-третє, схоже, і рецензії ніхто не читав, а якщо й знайшовся такий, то знехтував думкою рецензентів. Ось одна з них, кандидата філологічних наук Антоніни Царук: «Збірка містить три розділи, кожен відбиває складники авторської концепції гармонійної світобудови: органічну сувязь особистісного самоусвідомлення та світових реалій, природних ландшафтів та духовних цінностей, жагу родинного щастя...». А ось друга, доктора філологічних наук Антоніни Гурбанської: «Художню модель «людина і світ» поет підпорядкував осмисленню проблем «людина і мораль», «людина і Бог», «життя і смерть», «митець і народ». Бог та біблійні ремінісценції символізують вищу справедливість, гармонію і красу світобудови. Саме в такому дискурсі осмислюються сучасні події на Сході України, трагедії матерів її загиблих захисників, доля людини, роль митця в житті народу й виражається віра в перемогу добра та справедливості».

Я знаю, що у складі кількох літературних комісій місцевого та обласного рівня маю своїх «доброзичливців». Це люди, що уміють втертися в довіру при будь-якій владі, заповзятливі, спритні, які удають із себе чи то письменників, чи то знавців літератури, а насправді протягують рішення за кулуарними домовленостями. Про це писав неодноразово. І позиція моя щодо оцінки підкилимних ігор та руління «сірих кардиналів» незмінна.

А те визначення, яке вони дали моїм творам, лише підвищить інтерес до них.

Та все ж мене дивує, чому справжній інтерес до них виявляють як організатори конкурсів, так і видавці у Харкові, Одесі, Полтаві, США, Німеччині, Ізраїлі, Росії, а місцеві «експерти» старанно не помічають. Тому що я не з їхньої «команди»? Бо не навчився обивати пороги високих кабінетів? Бо не бажаю «домовлятися»? Чи тому, що пишу інтимну лірику?

Роман Любарський, лауреат кількох міжнародних та всеукраїнських літературних конкурсів.